

נווה מדבר

תהליך המדבור
שממשיך להתפשט
מגיע אפילו למדינות
אירופה הקרות. מכון
וולקני הקים את
מרכז גילת לחקלאות
מדברית בנגב כדי
לשים פיתוחים
כחול-לבן על המפה

צילום: יהודה לחיאני

ב־4 מעלות, והרבר יגרום למדבר להתפ־
שט צפונה.

כיום יש בישראל 14 מיליון דונם של
שטחים חקלאיים, 1.7 מיליון דונם מתוכם
במדבר. במכון וולקני מעריכים כי שטחי
המדבר יגדלו בשנת 2050 ב־300-500 אלף
דונם. האצת תהליך המדבור בישראל והבי־
קוש העולמי הגובר לידע הביאו את המכון
הוולקני לנקוט צעד דרמטי – הקמת מרכז
בינלאומי ייעודי לחקר החקלאות על סף
המדבור.

מכון גילת יגריל את שיעור העוסקים
בחקר המדבר ב־40% בתוך 4 שנים, ותק־
ציבי המחקר יונקו כדי להדביק את הביקור
שים לידע כחול-לבן בתחום. "אחת הסיבות
העיקריות לחשש מפני משבר מזון עולמי
בעוד 20-30 שנה היא ההתחממות הגלוב־
לית, המאיצה את המדבור וממעיטה את
מקורות המים", מסביר פרופ' יורם קפולניק,
מנהל מכון וולקני. "הידע שצברנו בעשורים
הקודמים צריך לשמש את כל העולם, ובמי
יוחד את המדינות שנחשבו עד כה למדינות

בשבוע שעבר, כשההוריקן
סנדי תקף את החוף המזרחי
בארה"ב, הוקם לו בשקט־בשקט
בגילת שבנגב המרכז הבינ־

לאומי לחקר החקלאות על סף המדבור של
מכון וולקני. אנשי המכון הוולקני חוקרים
כבר כמה עשורים את החקלאות המדברית
ומפתחים אמצעים חקלאיים להתמודדות
עם תנאי האקלים הקשים באזור. ואולם,
ההתחממות הגלובלית, המאיצה את תהליך
המדבור בכל העולם, הפכה את הידע שצ־
ברה ישראל בתחום לסחורה חמה.

הביקוש לידע בתחום החקלאות המדברית
אינו מתמצה במדינות מתפתחות ומדבריות,
ונדרשת הבנה בו גם באשר למדינות אי־
רופה, שאמנם נחשבות קרות אך רק עתה
חות תופעות שלא היו מוכרות להן עד כה.
במכון וולקני מסבירים כי ישראל צפויה
להיות מדברית יותר מאי פעם בעוד 50
שנה. להערכת החוקרים, קצב ההתחממות
של כדור הארץ הוא מעלה אחת בעשור,
כך שבשנת 2050 תהיה ישראל חמה יותר

אנחנו מנסים לכבוש יעדים נוספים ולהוכיח שהשמים הם הגבול. "אנחנו כוחנים את זני ההדרים והפירות הקליפים בתנאי עקת חום ובאיכויות מים שונות, לרבות במים מליחים. אנו בודקים את התגובה שלהם לסוג המים, לאיכות המים, לרמות ההשקיה השונות ולדישון", מסביר רה צרור.

גם איכויות המים מוגבלות. אין לנו מים שפירים להשקיית גידולים. יש כאן מים מליחים, מים מושבים ומים מותפלים - ולכל סוג מים בעיה משלו", היא מסבירה, "אנחנו עובדים על פיתוח ממשק מתאים לכל גידול". גם הגידולים החקלאיים הקלאסיים כנגב יקבלו בקרוב תשומת לב מיוחדת. המרכז החדש מתעתד לקלוט חוקר ייעודי העוסק במחקר גידולי השורש. 90% מגידולי תפוחי האדמה והגזר נמצאים כנגב הצפוני, והחוקר יבדוק אותם בעקת חום כדי להיערך להתחממות הצפויה בעשורים הקרובים. חוקר אחר ינסה לפתח גידול של גרעינים ללא השקיה. ❌

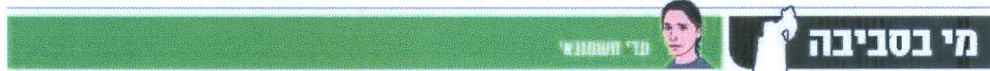
עדי חשמונאי

קרות, ועל כן הנושא חדש להן". הרעיון להקים מרכז בינלאומי התגבש בשנים האחרונות. מכון וולקני הצליח לרתום שותפים רבים למהלך וליצור קורת גג מחקרית עבור מכוני מפתוח אזוריים, קק"ל, מדרשת שדה בוקר והמועצה האזורית בני שמעון.

חיישן ש"מתקשר" לחקלאי ומודיע לו שהעץ צמא, אמצעים לווייניים וצילום תרמי לאיתור שטחים שלא מושקים כראוי, גידולי חיטה בקרקע שנתפסה בעבר כלא מתאימה לחקלאות, שימוש במים מושבים ובמים מליחים להשקיית מטעים ופיתוח של זנים עמידים בפני עקת חום אשר מסוגלים להתמודד עם השקיה מועטה - אלה רק חלק מהפיתוחים שיואצו בקרוב ויהיו הבסיס לחקלאות מדברית בשנים הקרובות.

קשה להאמין, אך בזכות עבודת הפיתוח של גילת עברו כמעט כל גידולי פירות הדר, שמטבעם מכילים נוזלים רבים, לנגב המדברי. ד"ר לאה צרור, מנהלת מרכז גילת, מסבירה כי כל החומרים הגנטיים של ההדרים במדינת ישראל נמצאים היום במכון. עכשיו

כיום יש בישראל 14 מיליון דונם של שטחים חקלאיים, 1.7 מיליון דונם מתוכם במדבר. במכון וולקני מעריכים כי שטחי המדבר יגדלו בשנת 2050 ב־300-500 אלף דונם

מכון גילת בנגב

עדי חשמונאי ממנהלת היעוץ בבית המחקר עם שנינו לחקר ארץ נדור חישן שמתיר לחקלאי שילוח צמח